

Sirkusinntrykk

av Arve Mathisen

Trykket i tidsskriftet Steinerskolen nr. 3, 1994

Vi sitter to lærere inne på lærerrommet og tar en pust fra larm og ivrige ungdomsrøster. Vår skoles åttendeklasse arrangerer fest for sine tyske gjester, en åttendeklasse fra Michael Bauer Schule i Stuttgart. Førsti elever og deres klasselærer er på tur i Norge, et eksotisk reisemål for mange av de mellom-europeiske 14-åringene. Nettopp hjemkommet fra en uke i gnistrende vårvær på Soleggen, fulle av sterke naturinntrykk og med en smule hjemlengsel i brystet, tar de denne kvelden avskjed med sitt norske vertskap. I morgen venter buss og ferge.

Midt på det store bordet i lærerværelset ligger det en kraftig ullgenser. Ingen av oss vet hvem som eier den, og når en tysk elev kommer forbi, spør vi ham om han kanskje kjenner genseren. Han kommer bort til oss, er først usikker, men så tar han den opp, løfter den til nesen og lukter på den. Og med smilende gjenkjennelse utbryter han at jo, jo den tilhører læreren deres, Rudi Ballreich. Ingen tvil om det.

Rudi Ballreich er klasselærer og sirkusdirektør. Denne klassen har han fulgt i åtte år. Ved siden av det øvrige skolearbeidet har Ballreich arbeidet spesielt med drama og med sirkus. Elevene kjenner sin lærer fra intense øvelsesøkter hvor de gjennom fysisk aktivitet har opparbeidet seg sine ferdigheter som akrobater, jonglører, balansekunstnere og skuespillere. I årelang nærkamp har de tilegnet seg en helt uvanlig fortrolighet med sin klasselærer. Under Norgesoppholdet var han deres naturlige midtpunkt, og kunne lede denne store ungdomsgruppen uten synlig anstrengelse. Beskjeder kunne gis med lav røst, og aktivitetene ble utført liketil og greit. Protestbehovet var tydelig ikke rettet mot klasselæreren.

Denne siste kvelden kunne elevene se tilbake på to hendelsesfylte uker i Norge. Ved siden av fjellturen til Soleggen, var klassen noen dager i Nordmarka på telt- og padletur. Og som et verdifullt bidrag til klasseturens budsjett samt en smule steinerpedagogisk kulturutveksling, hadde Ballreich og hans elever tatt med seg en sirkusforestilling hit til Norge.

Imponerende var deres evner på dette området. For de tyske elevene sparte ikke på hva de kunne. Fra første dag de kom til Steinerskolen i Bærum, lot de seg se og høre med klovnenummer, flammepusting, etthjulssykler og syngende oppvisningsglede. Først dukket de opp på skoleplassen i friminuttene, senere med sirkusforestillinger i skoletiden og på kvelden. Hver dag en hel uke ble det arrangert workshops hvor interesserte elever fra vertsskolen fikk lære sirkus-kunster et par timer om dagen. Og en mailørdag kunne hovedstadens Karl-Johan-gjengere møte dem i full aktivitet på Løvebakken.

Åttendeklassingene hadde riktignok assistanse av en liten gruppe eldre elever. En profesjonell musiker hadde de også med seg. Men det aller meste av sirkusprogrammet bestod av 14-åringenes bidrag. For dette var ikke en gruppe håndplukkede begavelser, men nettopp en hel skoleklasse med sine ulike mennesketyper. Sirkus som pedagogisk prosjekt har naturligvis plass for alle. For oss tilskuere er det slik at musikanter, sjonglører, klovner og akrobater enda sterkere kommer til sin rett når den ene er lang og tynn, den andre liten og kraftig. En ekstra dimensjon kan oppleves når nærheten til hver av elev-artistenes personlighet blir så intens. Du føler en større tilhørighet til det som skjer. Ja, du kunne ha vært på scenen selv. Denne opplevelsen er viktig, og gir rom for en sunnere og mer naturlig beundring for hva disse ungdommene fikk til. Hele verden er jo en scene, og vi alle dens aktører.

Rudi Ballreich fortalte at ideen til sirkuset dukket opp nærmest som en tilfeldighet. I 1985 hadde han nettopp overtatt en klasse og ville dra på tur med dem. Klassen var spesielt drømmende og som

lærer undret han seg på hva som kunne vekke dem opp. Hva med litt akrobatikk og sjonglering på klasseturen? Ballreich skaffet seg en håndbok, lærte seg et par enkle øvelser, tok med noen baller og andre effekter og dro avgårde. Prosjektet ble en pedagogisk suksess. Sirkusøvelsene slo ned

som et lyn i denne drømmende klassen. Lærer og elever oppdaget helt nye sider hos hverandre. Elevene engasjerte seg i øvelsene på en måte som Ballreich ikke hadde drømt om, og i løpet av turoppholdet hadde det oppstått et helt sirkusprogram. Navnet «Sirkus Calibastra» ble funnet, og vel hjemkommet overrasket klassen skolen med en feiende 2½ times forestilling. Fra da av var det etablert sirkus på Michael Bauer Schule. Ganske snart ble sirkusøvelsene et frivillig ettermiddagstilbud til alle interesserte elever fra sjetten klasse og oppover. Nå øver en gruppe på 130 elever 2-3 timer etter skoletid én gang i uken. Hver vår kuliminerer årets arbeid i en forestilling der «Sirkus Calibastra» leier et stort sirkustelt og fyller manesjen med yr sirkusglede. Ballreich beskriver utviklingen slik at de første årene var forestillingene satt sammen av enkeltnummer, mens de etterhvert har utviklet en form der sirkusøvelsene smeltes inn i en dramatisk helhet. En spennende hendelsesramme, gjør oppvisningene til fascinerende opplevelser for tilskuere i alle aldre. Også oppvisningen i Norge denne våren hadde en slik dramatisk rød tråd som bandt de enkelte scenene sammen. Sirkus Calibastra har med årene fått slik popularitet at de til stadighet opptrer i ulike kulturmønstrinegr rundt Stuttgart. For ikke lenge siden optrådte de sammen med Stuttgarts filharmoniske orkester i en oppsetning av Carl Orffs Carmina Burana. Forespørslene er så mange, sier Ballreich, at de langt fra har mulighet til å gripe alle tilbudene. Økonomiske problemer har sirkuset ikke lenger, og en rekke lønnede instruktører gir nå den ukentlige sirkusundervisningen. For Rudi Ballreich har dette arbeidet åpnet nye perspektiver. Han har alltid vært opptatt av det potensialet som ligger i ethvert menneskefellesskap. For ham går veien videre, for en tid bort fra Steinerskolen, bort fra sirkuset mot nye oppgaver som konsulent, foredragsholder og kursleder i sosialterapeutisk virksomhet.

Klasseturen i Norge danner en foreløpig avslutning på et utviklende og spennende livsavsnitt. Sirkuset står på egne ben. Det gjør Ballreich og hans elever i åttende klasse også. Nå står andre for tur til å bli kjent med denne spretne og reflekterte, livfulle og sindige mannen. Les hans artikkel om oppvekstkår og sirkusøvelser i dette nummer av «Steinerskolen»!